

Микитка Т. О.

ДИРИГЕНТ ЗА ПОКЛИКАННЯМ

Багатогранність і різноманітність творчої діяльності Володимира Івановича Рожка виявилася ще в ранні роки, але цілеспрямовано розпочалась роботою в театрі. Посада заступника директора з творчих питань в Оперному театрі завжди була дуже відповідальною, особливо в такому закладі культури, яким є Національний академічний театр опери та балету України імені Т. Г. Шевченка, який завжди відзначався потужним потенціалом видатних творчих особистостей – співаків, диригентів, режисерів, балетмейстерів тощо. Власне, на таку посаду 1981 року було призначено молодого вченого В. Рожка, який щойно закінчив аспірантуру в Інституті мистецтвознавства, фольклору та етнографії імені М. Т. Рильського і захистив кандидатську дисертацію.

П'ять років активної і самовідданої праці у провідному оперному театрі України визначили сферу наукових інтересів нині відомого вченого, диригента, педагога, державного і громадського діяча. Не випадково, головну увагу В. Рожок зосереджує на питаннях розвитку оперного мистецтва і діяльності оперного театру. У своїх статтях і рецензіях він не оминає пошуків і здобутків українських композиторів, здійснює компетентний і принциповий аналіз сценічного втілення їхніх творів на сценах українських музичних театрів, даючи їм глибоку і принципову оцінку.

Як митець, талант якого зростав на традиціях української пісенності, Володимир Іванович любить і цінує справжній вокал. У своїх рецензіях він підтримує молодих виконавців в їхньому прагненні до удосконалення. Він написав статті про відомих майстрів оперної сцени – режисера В. Складенка, співаків Д. Гнатюка, Г. Циполу та багатьох інших.

Сам за покликанням диригентом, він головну увагу зосередив на творчості С. Турчака, видатного українського диригента. Так вийшли друком монографія про цього унікального українського майстра, який більше чверті століття очолював провідні українські музичні колективи, дивовижний талант якого зачаровував і підкоряв не тільки виконавців на симфонічній естраді та оперній сцені, а й слухачів.

Цій непересічній особистості, яка виділялась тоді серед численної плеяди молодих і вже досвідчених диригентів України, В. Рожок присвятив багато статей і досліджень, в яких детально і компетентно аналізує кожну його прем'єру, кожен значний виступ на естраді, вписуючи його в когорту визначних диригентів не тільки СРСР (Є. Мравинський, К. Кондрашин, Є. Светланов, Ю. Тиміркано́в), а й світового диригентського мистецтва. Диригент за фахом, Володимир Іванович на професійному рівні заглиблюється в методи роботи С. Турчака, висвітлює прийоми і засоби диригентського ремесла видатного митця.

Цю копійку дослідницьку роботу вчений починає з витоків становлення С. Турчака як музиканта, з його перших кроків як учня відомого хорового диригента Є. Вахняка у Львівському музичному педучилищі, а потім – студента видатного симфонічного диригента-педагога, композитора М. Колеси у Львівській державній консерваторії імені М. Лисенка, уміло пов'язуючи здобутки української диригентської школи з чеською, де навчався сам Микола Філаретович.

Цікаві аналогії вчений простежує також з іншою українською диригентською школою, зокрема з диригентським мистецтвом відомого українського майстра М. Малька і музично-диригентським мистецтвом Великобританії й Австрії.

Широтою наукового погляду відзначається фундаментальна праця В. І. Рожка «Складова національної музичної культури»¹, у якій він розкриває численні зв'язки української диригентської школи (М. Малько, І. Альтані, А. Пазовський, К. Симеонов) із багатьма національними школами. За словами вченого, починаючи з ХІХ ст. Україна була своєрідним «стартовим майданчиком» для злету на головні диригентські посади провідних імператорських оперних театрів царської Росії. Якщо ми різною мірою, залежно від нашої зацікавленості та поінформованості, знали про видатного диригента Іполита Альтані, який тривалий час очолював оркестр і хор оперної трупи в Києві, чи славетного українця Миколу Малька, який організував спеціальні диригентські класи в Києві і Ленінграді і викладав за кордоном (у Зальцбурзі), не менш знаних Льва Штейнберга й Арія Пазовського, які після роботи в Києві і Харкові очолювали провідні театри Москви і Ленінграда, то мало хто з нас мав уявлення про Олександра Виноградського, який під час гастролей в Європі здивував своєю високо-професійною майстерністю диригента вишукану мистецьку еліту Парижа й Берліна. Власне, про ці, часом забуті, а часом і невідомі сторінки діяльності українських митців ми довідуємося зі статей і досліджень В. Рожка.

Та як би не приваблювала Володимира Івановича наукова робота, він усе-таки за першим покликанням – диригент, і було б дивним, щоб він не виявив себе в диригентській практичній роботі. А знаючи як хормейстер можливості людського голосу, він працює з хором хлопчиків Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені М. В. Лисенка і досягає вражаючих результатів, про що свідчать виступи цього колективу на престижних музичних фестивалях із найскладнішими музичними програмами, зокрема виконання надзвичайно складної музики видатного польського композитора Кшиштофа Пендерецького.

Бурхлива енергія і багатогранний таланти В. І. Рожка яскраво виявляються в різних сферах діяльності. Він є організатором Національного конкурсу молодих диригентів імені Стефана Турчака, який 2006 року, знову ж таки, героїчними зусиллями Володимира Івановича було перетворено на Міжнародний.

Усе це відбувається завдяки важкій, виснажливій роботі, яка вимагає максимальної віддачі сил і енергії. Але Володимир Іванович Рожок не зупиняється на півдорозі, які б не траплялися перешкоди, вони мусять бути подолані. Адже він сам за покликанням диригент. А справжній диригент ніколи не повинен відступати, завжди має бути першим, бути прикладом, бути на барикадах, щоб перемогти. Таким і є Володимир Іванович Рожок, доктор мистецтвознавства, народний артист України, відомий учений і педагог, музикант і диригент, державний і громадський діяч, ректор Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

¹ Рожок В. І. Складова національної музичної культури / Володимир Рожок // Музика і сучасність : моногр. дослідж., наук.-попул., критич. та публіц. твори / [відп. ред. М. Р. Черкашина]. – К. : Книга пам'яті України, 2003. – С. 65–74.